

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Non prædicet viam laxiorem potius terreat, quam blandiatur. cap. 38.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

Non prædicet viam laxiorem, potius terreat quam blandiri
 studeat. Cap. XXXVIII.

Concionatores cauere debent, ne viam cæli, nimis fa-
 cilem esse profiteantur, & ita dilatent phylacteria in-
 Dei misericordia prædicanda, vt diminuunt diuinæ iustitiæ
 timorem. Non igitur insusurrent auribus verba quædam
 adulatoria, qualia poscebant qui apud Isaiam dicebant,
 Loquimini nobis placentia, nec ferebant minas Prophetarum. *Isai. 30.*
 quos ex Christi sententia, & lapidabant, & occidebant.
 Non desunt hodieq; nonnulli Concionatorum, qui omnia
 facilia prædicant, & quod longè peius est, inuehantur in
 eos, qui contra peccata sæpè clamant, timorem incutiunt,
 & pericula inferni proponunt, rigorem diuini iudicij, ac
 mortis describunt: & tamen contra pseudopphetas, qui
 secura, & dulcia concinebant sæpè, Deus acriter inuehi-
 tur, per Hieremiam, queritur quod non aperuissent populo
 iniquitatem suam, vt eos ad penitentiam prouocarent. *Thren. 2.*
 Isai. Popule meus (ait Deus ipse) qui te beatum dicunt ipsi *Isai. 30.*
 te decipiunt, & Hierem. Nolite credere pseudopphetis,
 qui dicunt pax, pax, & non est pax. Michæas: Hæc dicit *Mich. 3.*
 Dominus super prophetas qui seducunt populum meum, &
 prædicant pacem. Ezechiel: Væ qui consuunt puluillos sub *Ezech. 13.*
 omni cubito manus, & faciunt ceruicalia ad capiendas ani-
 mas. In quæ verba Origenes docet in eum hæc dici, qui vt *Hom. 3. in*
 placeat eis quibus aures pruriunt, loquitur quæ gratanter *c. 13. Ezech.*
 accipiunt, quæ vicina sunt voluptati, cum ea docet, quæ
 anrem populi mulceant, & strepitum potius laudatorum,
 quam gemitum moueant auditorum, qui ea dicit, quæ dele-
 çent potius, quam conuertant à vitijs, & hos nomine fi-
 liarum propheta vocat (quia inquit Origenes) effæminatæ
 sunt talium magistrorum animæ, ac voluntates, qui semper
 sonantia, semper canora componunt, & nihil virile, nihil
 forte, nihil Deo dignum est, in his qui iuxta gratiam, & vo-
 luntatem audientium prædicant.]

Rectè Hieronym. verba sapientum sunt quasi stimuli. Si *Eccl. 12.*
 cuius (ait) sermo non pungit, sed delectationem facit au-
 ditori non est sermo sapientis, verba quippe sapientum, vt
 stimuli, & subditur, quæ per magistrorum consilium data
 sunt

sunt à Pastore vno. Certè veri, & sancti Propheta, eorumque libri minis, ac terroribus pleni sunt, vt legentibus factis patet, & qui plusquam Propheta dicitur Ioan. Baptista, acriter in peccata inuehebatur, & gehennæ, ac diuinæ vltionis iudicium, grauius inferebat, aded vt etiam capitis abscissione, mortem, ob hanc vnam causam oppeterit. Et omnium magister Doctorum Christus, non laxiorem viam

Matth. 7. prædicauit, cum diceret, Lata est porta & spatiosa via que ducit ad perditionem, & quam angusta est via que ducit in cælum. Et alibi: Contendite intrare per angustam portam. Et iterum: Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Certè Euangelium significat bonum nuncium, & tamen teste Chrysof. plura habet de supplicio, quam de

In verba Pf.
7. Deus Iudex iustus, fortis, &c.

Regno, cuius rei optimam ipse assignat causam, id natum esse ex Dei benignitate, qui enim, ait, volunt supplicium, infligere, non modo id aperiunt, sed cælant magis, ne si rescuerint, qui sunt puniendi caueant, sed contra omnino Deus, & prædicat & minatur, & terret, & nihil non facit, vt que minatur, non faciat.] Et paulò inferius in illa verba Psalmi, Parauit vasa mortis, paratum, ait, fuisse telum, contra Niniuitas, non vt emitteretur, sed vt reponeretur quo intolerabiliora dicit, eo illa dicit maiori mansuetudine, minatur gehennam, ne mittat in gehennam.] Ergo & Concionator Deum imitari studeat in hac saluberrima mansuetudine, minetur & terreat, vt suos Auditores, hoc modo à grauissimis tormentis auertat. Illud etiam certum est Verbi diuini Satores vocari à Christo sal terra. Vbi idem

Hom. 15. Chrysof. hoc est, ait, opus salis; laxa quæque vrere, ac restringere, & Theophylact. Vos (inquit) estis sal terra mordentes, & condientes doctrina, ac reprehensionibus dissolutos, vt non pariant vermes perpetuos, propterea non abijciatis mordacitatem.] Mordere autem, vt supra diximus, debent vitia, hominibus parcere. D. Paulus gaudet, quod

2. Cor. 9. Proprium hæreticorū est blandiri.

Corinthios ad tristitiam salutarem, & pœnitentiam secundum Deum adduxisset. Causam verò quare aliqui Concionatorum, hunc modum teneant, vt populis placencia loquantur illam esse arbitror, nec omnino me fallit opinio, quod multitudines confertas in concionibus amant, & hunc quasi finem sibi constituunt, eisq; placere prurientibus gestuunt: qui planè intolerandus, & perniciosissimus error est,

est, quo sese à Damone, suiq; amoris nimio affectu, illos significant, cum magis ad frequentiam auditorum, quam ad beneficium animarum attendentes, id potius ante oculos habent, vt curiosas aliquorum aures mulceant, quam Dei voluntati placeant. Hæc fuit occasio, quæ in Germaniam, & alia loca, multas hæreses innexit, nam multitudo malè ad vitam laxiorem prona libenter applaudit talibus, ad aurium suarum pruritus blandè concinentibus, qui dicunt (vt ipsorum satanicis vocibus vtar) cælum non esse factum pro brutis, sed pro hominibus, Christum pro nobis factisfecisse. Non quod intrat in os coquinare hominem, solam fidem iustificare, & alia huiusmodi, quæ à viris imprudentissimis vesanæ plebeculæ inculcata, totam Christianæ pietatis sinceritatem subuerterunt. Hieronym. docet proprium esse hæreticorum adulari, & eorum qui decipere cupiunt audientes, dicente Apostolo, huiusmodi, Christo Domino non seruiunt, sed suo ventri, & per dulces sermones, & benedictiones seducunt corda innocentium, semper infidiosa, blanda, & callida est adulatio, pulchrèq; apud Philosophos definitur, blandus inimicus.] Non ita planè cælestis tuba Paulus; cum ait, Si hominibus placerem Christi seruus non essem. Si verò eundem ipsum Paulum mihi obijcias alibi dicentem, Sicut & ego omnibus per omnia placeo ipsemet Paulus tibi respondet, cum continuo subdit, Non quærens quod mihi vtile est, sed quod multis, vt salui fiant. In quo ergo placebat Paulus nempe in eo quod non suum quærebat commodum, sed salutem aliorum seruebat. Sed eleganter hæc loca conciliat Augustinus, primò ille, ait, hominibus bene placet, qui non se illis placere vult, sed ipsam quam suadet veritatem. Secundo, qui placet hominibus, non iam ab hominibus gloriam quærens, sed Dei, vt salui fiant, non iam hominibus, sed Deo placet, aut certè cum & Deo, & simul hominibus placet, non vtique hominibus placet. Tertio, nulli prodest ad salutem, si homo alijs propter seipsum placet, quia non placet vtiliter, nisi cum propter Deum placet, scilicet vt Deus placeat, & glorificetur.]

Lib. 1. Di
log. contra
Pelagium.
Rom. 16.

Gal. 1.

1. Cor. 10.

In epist. ad
Gal. c. 1.

Per hæc tria pronuntiata optime quid sibi Paulus velit appareat. Itaque nulli, nisi proterno dubium esse poterit quid Deus in hac parte à suis præconibus exigat, quid sanctissimi
Pro-

Doctrina SS.
Patrum circa
hoc.

Propheta seruarint, quid nos Christus ipse docuerit, & verbis, & exemplo. Eandem autem omnino doctrinam sancti Patres, & nobis inculcant, & suis ad populos sermonibus obseruant egregie, subieciam aliquorum testimonia, id enim maxime curo, vt sanctissimorum virorum potius innitar auctoritati, quam de meo sensu loqui videar. Accipe hac de re, eloquentissimi & sapientissimi Chrysoctomi iudicium.

Chrysoct.
hom. 8. in
Act.

Hic, ait, omnia conuersa sunt, omnia sursum, deorsum confusa sunt, quia sicut in spectaculis, ita in Ecclesijs, multitudinem desideramus auditorum, & non multitudinem probatam. Et paulo inferius, Optarem sane, ait, vt multitudine ornatur Ecclesia, sed multitudine probata, si hoc fieri nequit, saltem vt pauci illi probati sint. Nonne melius est (ait idem) habere vnum lapidem pretiosum, quam mille obolos, nonne melius est habere paucos bonos filios, quam multos malos.]

Lib. 5. de
Sacerd. ini-
tuo.

Rursum egregie monet non loquendum populis ad voluptatem, neque ad prurimum aurium. Magno, inquit, opus est animo, vt quis multitudinem illam immoderatam, infructuosamq; voluptatem compescat, possitq; illorum audicionem, ad id quod vtilius est transferre, hac ratione, vt populum se sequentem, & obsecundantem habeat, non autem ipse a populi desiderijs agatur. Id quod prestare nemo potest, nisi idem simul, & popularem auram aspernetur, & simul dicendi vim obtineat. Lege si placet eundem in epist.

Hom. 2. in
epist. 2. ad
Thess.

2. ad Thessal. vbi docet quam saepe dicendum sit de gehenna, nihil enim tam vtile est, inquit, atque de gehenna sermocinari, quouis argento mundiores nobis animas facit.] Idem

Hom. 6. in
c. 2. ep. ad
Ephes.

Chrysoctom. cum acriter egisset contra peccata subiecit durus, & onerosus sermo. Noui & ego, verum si attenderimus non inutilis, neque enim ad gratiam mihi loquendum nunc est, imò numquam, sed semper ea dicenda, quae animam contrahere, castigareq; valeant. Bernar. Timeat, inquit, orationem tuam, qui admonitionem contempnit, cui tu Sacerdos irasceris, Deum sibi iratum non hominem putet. Cyprian.

Bern. lib.
4. de cōsid.
ad finem.
Cypr. ser.
de lapsis.

Oportet Dei Sacerdotem, non obsequijs decipientibus fallere, sed remedijs salutaribus prouidere. Impericus est Medicus, qui tumentes vulnerum sinus, manu parcente contrectat, & in altis recessibus viscerum, virus inclusum, dum seruat, exaggerat: aperiendum vulnus est & secandum, & putredinibus

bus amputatis, medela fortiore curandum, vociferetur & clamet licet, & conqueratur egens impatiens, per dolorem, gratias agat postmodum cum senserit sanitatem: emerfit enim, fratres dilectissimi, nouum genus cladis, & quasi parum persecutionis procella sauiert, accessit ad cumulum sub titulo misericordiae malum fallens, & blanda perniciēs.] Aug. in illud, Sicut tuba exalta vocem tuam. Scitis, ait, quod tuba, non tam oblectationis esse soleat quam terroris; non tam delectationē præferre, quam inferre formidinem. Tuba ergo peccatoribus necessaria est, quæ non solum aures eorum penetret, sed etiam corda concutiat, nec delectet cantu, sed castiget auditio. Et expresse affirmat Concionatores, numquam debere peccatoribus adulari, sed (quod ipse subdit) obiecta futura miseria, & grauitate peccatorum ad lachrymas perducere. Ambr. Tunc, ait, auditor proficit, cum austeriora annuntiat prædicator. Tunc ei salus gignitur quando tristitia emendationis ingeritur, nam quæ secundum Deum est, tristitia pœnitentiam in salutem stabilem operatur.] Greg. Est magna omnipotentis Dei gratia, cum iniquè agentibus, durus à Doctoribus, sermo increpationis profertur; & idem comparat prædicatorem, spinæ, quia dum de peccatis & de virtutibus differit, & modo eterna supplicia minatur, modo cælestis regni gaudia promittit, corda audientium pungit, sicq; mentem, doloris compunctione perforat, vt ab eorum oculis, quasi quidam sanguis animæ lachrymæ decurrant.] Hiero. Ille, ait, est Doctor Ecclesiasticus, qui lachrymas, non risum mouet, qui corripit peccatores, qui nullum beatum, nullum dicit esse fœlicem, nec præuenit naturam iudicij Dei, dicente Scriptura: Ne beatum dixeris quempiam hominem ante mortem.] Et in illud Isai. Argentum tuum versum est in scoriam, caupones tui miscent aquam vino. Omnis, ait, doctor; qui austeritatem Scripturæ per quam potest audientes corripere vertit ad gratiam, & ita loquitur, vt non corrigat, sed delectet audientes, vinum sanctorum Scripturarum violat.] Lege eundem in illud Malach. 2. Maledicam benedictionibus vestris. Et in illud Hierem. 6. Curabant contritionem filia: populi mei cum ignominia, dicentes, pax, pax, cum pax non esset: hoc, inquit, de sacerdotibus & Doctoribus intelligitur, qui diuicibus & magnis reprobis mittunt prospera, & clementem prædicant Deum magis illos supplicio & iracundiæ preparantes. Addamus sapientissimi Philonis sententiam: Pro concione, inquit, si dicendum

Aug. ser.
106. de tēp.

In Ps. 85.
Ambr. ser.
84.

Greg. hom.
in Euang.

Hieron. in
Tbr. c. 1.

Lib. de Io-
seph.

erit adulationes relinquam alijs, contentus verbis vtilibus; increpans, admonens, castigans, non arrogantem, insanamq; sed sobriam libertatem proferens, quod si quis tales castigationes non amat, reprehendat parentes, tutores, preceptores, & omnes curatores, quia suos liberos, pupillos, discipulos obiurgare non deserunt, interdum etiam verberant, nec tamen scire, sed amanter castigare dicuntur.] Et affert exemplum Medici, qui etiam erga Principes & Magnates sektionem, vitionem ubi opus est, vtitur modo seruet hominem: Ego (addit) qui non vnum virum curadum suscepi, sed integram ciuitatem laborantem morbis grauioribus, contractis ex innatis concupiscentijs quid agere debeo? num prodita vtilitate publica illius, aut illius aures mulcere adulatione illiberali? Emori prestat, quam loqui ad gratiam dissimulata veritate, & vtilitate neglecta.] Iam satis, superq; manifestu esse arbitror, quod sit Sanctorum, & sapientum virorum hac de re iudicium, sed

Naz. in oration. ad 150. Episc.

omittenda nullo modo est magni Nazianzeni preclara, & omnibus aduertenda obseruatio, qui ex nimia Doctorum indulgentia factum affirmat, vt populi adeo fastidiosas & delicatas aures habeant, vt non Sacerdotes, & Praesides, sed Rhetores quaerant, sic (inquit) eos erudiuimus, qui omnibus omnia effimur, haud scio, vt omnes seruemus, an vt perdamus.] Similia ceteris Patribus Aug. cuius verba afferrem, nisi viderer esse longior in re tam certa, sed obsecro lector vt legat ser. 67. de temp. Haecenus de hoc dictum sit. Neque tamen haec a me dicuntur, quasi velim Concionatorem esse nimis rigidum, & semper inferni poenas, ac diuini iudicij rigorem inclamare; imo vero, saepe iudico eum ad amorem Dei ad diuinam misericordiam, ad aeterna praemia, debere orationem conuertere, praesertim vero, cu in sublimi dicendi genere, vehementes affectus excitauit, recurrentum est ei ad lenes commouendos, volui tamen copiose locum hunc Patrum auctoritate confirmare, quia aduerto, hac tepestate plurimos ex Christianis Oratoribus hac nobilissima doctrina indigere. Video enim plerosq; ad gratiam, & ad delectationem verba componere; ideoq; non mirandum est, si multis Concionibus, & multorum numero Oratorum in paucis appareat morum, vitaeq; in melius commutatio.

Quibus titulis appellandi Auditores.

Placet hoc postremo loco addere dictis, non contemnenda appendicem. Persimilem esse adulationi, cum auditorum laudes Concionator exaggerat, & magnos ei titulos tribuit quamuis modeste aliquas virtutes, & prudenter commemora-

re ex

re ex occasione nata, licitum arbitror, atque adeo utile, omnis tamen assentandi, vel minima est fugienda suspicio. Nec probo si crebro suos Auditores appellet Dominos, vel Dominas etiam si tales non desint, quia communem populi multitudinem videtur parui facere, cum tamen, huius maior sit pars; præterquam quod nescio quid vanitatis in ea repetitione significatur, quare satius, fore putarem, si eos, ut communiter Apostoli vocant Fratres, & Christianos, & Charissimos, ac dilectos appellet.

In via Illuminativa Progressus, & Virtutes inculcanda.
Cap. XXXIX.

Non existimet se ritè suo munere functum, Christi legatus, si id solum curet, ut à scelere peccatores deterreat; sed intelligat, sibi acriter enitendum esse, ut conuersos ad Deum, in spiritali vita, vltèrius prouehat. D. Bas. docet munus esse Prædicatoris, ut quos conuertit meliores efficiat. D. Paulus distinguit duplex doctrinæ genus, Alterum vocat elementa exordij sermonum Dei, & comparat lacti puerorum cuiusmodi est doctrina de pœnitentia, de peccati turpitudine. Alterum vocat sermonem Iustitiæ, cum agitur (ut ait Caiet.) de progressu in via Dei iam cœpta, vel ut Ansel. exponit. de perfectione, & quidem sicut paruulis oportet lac prouidere, ita ætate prouectis cibus solidus dandus est, ut crescant, & sicut magni est momenti, peccatores mouere, ut à peccato abstrahantur; Ita ad Dei gloriam, ad Ecclesiæ ædificationem, ad animarum beneficium res est magni ponderis, ut à voluptatibus auulsi proficiant, hoc autem munus ad concionatorem maxime pertinet, sicut enim in naturalibus à pueritia ad iuuentutem fit progressus; ab hac ad maturiorem ætatem. Ita gratia illud sibi propositum habet, quod de Christo scriptum est, proficiebat ætate, gratia, & sapientia. & sicut in disciplinis, qui docent à primis rudimentis ad grauiores Scientias, discipulos promouere student. Ita doctorem Ecclesiasticum, & populi Christiani magistrum oportet idem omnino præstare; ut lac incipientibus præbeat, solidiorem cibum prouidentibus exhibeat: lege Chrysof. qui copiose probat ad consequendum regnum cælorum non satis esse à malitia liberari non retrocedendo, contra Deum, sed opus esse multo virtutum lucro, ac prouentu, & affert ad hoc multa similia, de brauio

Prudentia in via Illuminativa. Lib. Mor. sent. defin. 70.

Heb. c. 5. & 6.

Ad progressum prouocandi homines.

Ser. de vir. & vit. 10. 3